VIII. ÉVFOLYAM, 7—8. SZÁM. BUDAPEST, 1929. DECEMBER 15.

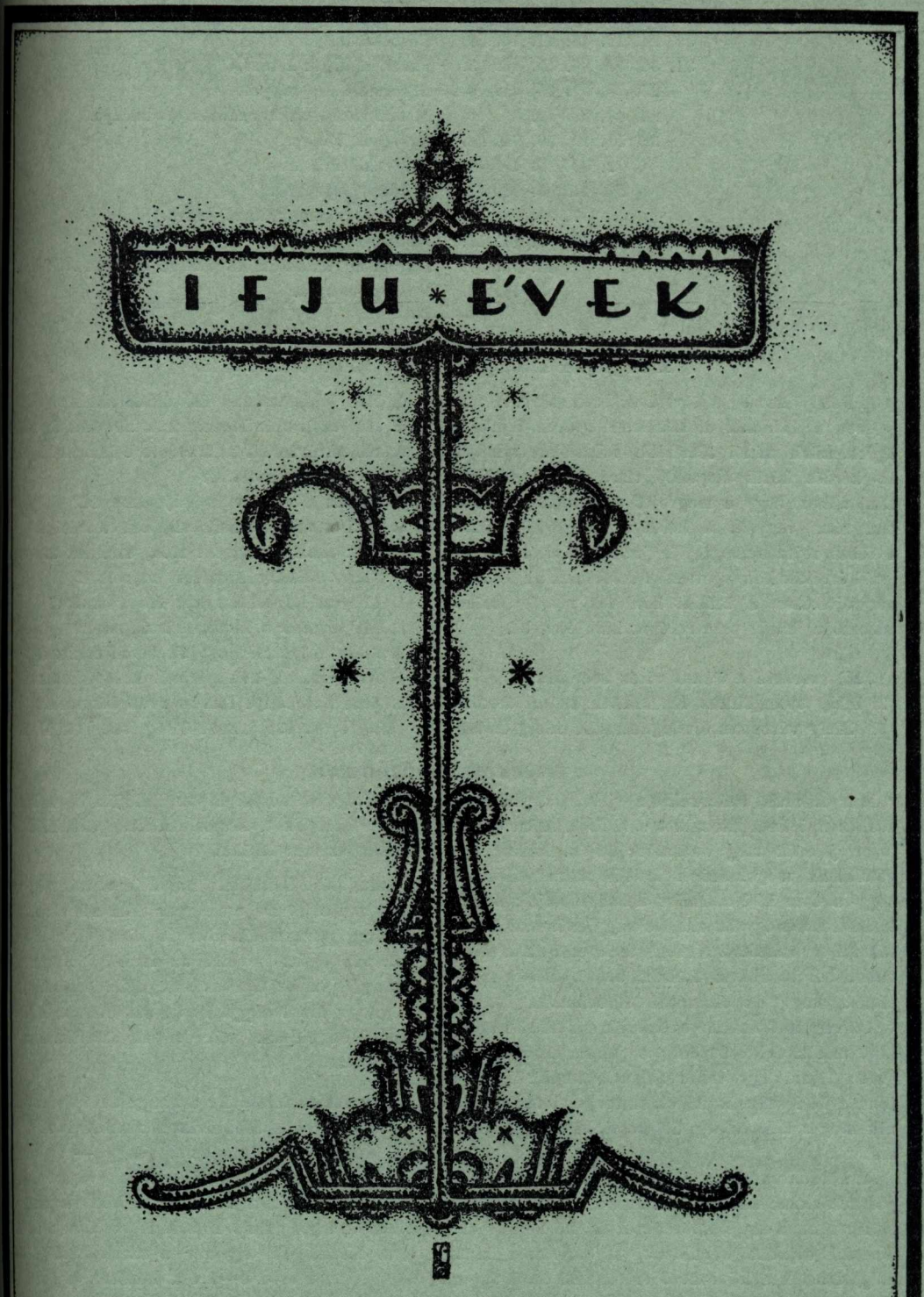

Rejtvények.

1. *Számrejtvény.*

32. 24. 12. 43. 11. 10. 52.	Főzőeszköz.
31. 50. 48. 20. 35. 46. 3.	Ezzel imádjuk Istent.
25. 8. 27. 45. 21. 6.	A termést ide rakják.
26. 44. 23. 16. 36. 47.	A munka és az istenáldás eredménye.
33. 51. 15. 53. 34. 22.	Az egyik hónap.
2. 30. 19. 49. 4.	Nagy költőnk neve.
54. 41. 1. 39. 42.	A tőke jövedelme.
7. 29. 38. 18.	A bekapás hangutánzó szava.
47. 9. 17. 11.	Kellemes jármű.
14. 13. 37.	Három egymásután következő betű az ÁBC-ben.
5. 40. 28.	Fontos testrész.

1—54. Megszívlelendő igazság.

A megfejtők között szép könyvjutalmat sorsolunk ki.

2. Feleljünk meg a következő kérdésekre. A feleleteket a kérdések sorszámával ellátva írjuk le. Igyekezzünk minél tömörebb válaszokat adni. A 15 kérdés közül elegendő tízre helyes feleletet adni ahhoz, hogy a megfejtő a jutalom-sorsolásában részt vegyen. A kérdések megfejtői között a többi rejtvénymegfejtés jutalmazásától függetlenül értékes könyvjutalmat sorsolunk ki. Tehát e megfejtéseket, a bibliai kérdések megfejtéseihez hasonlóan, külön papírra írva küldjétek be.

1. **Ki szerezte a János vitéz zenéjét?**
2. **Mely evangélikus iskolákban tanult Petőfi?**
3. **Mely városban élt leghosszabb ideig Göthe?**
4. **Kik legismertebb élő dalköltőink?**
5. **Kit szoktunk Nesztornak nevezni és miért?**
6. **Költőink közül ki szerette a Margit-szigetet?**
7. **Kik a Hugenották?**
8. **Kinek a vára volt Vajdahunyad?**
9. **Tell mondája mely vidéken történik.**
10. **Kik azok a magyar írók, akiknek műveihez Zichy Mihály készített rajzokat?**
11. **Milyen költeményeket írt Petrarca?**
12. **Mi történt a konstanzi zsinaton?**
13. **Mely folyóink hagyják el az országot?**
14. **Hol vannak evangélikus középiskolák?**
15. **Mik Széchenyi István főbb alkotásai?**

Megfejtéseket január 10-ig kell beküldeni.

Szerkesztői üzenetek.

Már a mult számunkban jeleztük, hogy a karácsonyi ünnepek miatt a 7. és 8. szám együttesen jelenik meg december 15-én. Akkor úgy gondoltuk megoldani a kettős szám kérdését, hogy a dec. 15-i számhoz hozzácsatoljuk a dec. 31-i számot s így 32 oldalas nagy számmal keressük fel olvasóinkat. Nyomdatechnikai okok miatt ennél helyesebbnek ítéltük azt a másik megoldást, hogy az elmaradó 8. számnak csak a felét, vagyis 8 oldalat csatolunk a dec. 15-i számhoz, másik felével pedig a január 15-i számot gazdagítjuk. Így tehát jelen számunk is, s a január 15-i szám is 24 oldal terjedelemmel jelenik meg s a kettő együtt teszi ki a 7., 8. és 9. számot.

A kiadóhivatal az előfizetők könnyebbségére postacsekkszámlát nyitott. A befizetési lapot az előfizetőknek megküldöttük. Akik közben az előfizetési díjakat beküldték, a befizetési lapot megőrizhetik a következő előfizetési határnapig. Kérjük úgy fővárosi, mint vidéki előfizetőinket, hogy az adminisztráció megkönnyítése végett lehetőleg befizetési lapon küldjék be a lapnak szánt összegeket. A postatakarékpénztári csekkszámla száma: **26.111.**

Szingaléz. Beküldött novellád a tehetség nyomait mutatja. De a magyar föld szerelmesének, az öreg parasztnak alakját kissé elhirtelenkedted. Az egész novella az ifjúság „Sturm und Drang"-jának tipikus megnyilatkozása. Csak még egy kis lehiggadás és azt hiszem, legközelebbi dolgaidnak már helyet szoríthatunk lapunkban.

Egy estém falun. Ez a hangulatkép sem tehetség nélkül való. Előbbi üzenet neked is szól. Írásod értékét nagyban emeli, hogy — amint jelzed — nappal erős testi munkát végzel és este forgatod a tollat. Ahol ez a kép termett, ott bizonyára még más írások is rejtőznek a fiókban. Keress fel egyszer a szerkesztőségi órák alatt (kedd este 6—8 óra között) és hozd magaddal írásaidat. A legnagyobb szeretettel adunk irányítást.

IFJU ÉVEK

VIII. ÉVFOLYAM, 7—8. SZÁM. BUDAPEST, 1929. DECEMBER 15.

Karácsonyi köszöntés.

(Öregeknek írom ifjak okulására.)

Bús magyar testvérem, osztályosom az árvaságban, add ide a kezed, hajtsd fejedet keblemre, figyeld szívem dobogását, mert mondani akarok neked valamit arról a *szeretetről*, amely testet öltött azon az első karácsonyéjjelen. Arról a szeretetről, amely életet rikoltó csecsemőajkaidra csurgott az anyatejjel, amelynek ízét, illatát nem érzed, mióta bitangba vertek. Arról a szeretetről, amelyet tiarás pásztorok a szószékről, ékesbeszédű államférfiak a világ színe előtt oly gyönyörterhesen hirdetnek, de amelynek nyomait, lágy ujjaérintését az életben hasztalan keresed.

Bús magyar testvérem, áldott televényföldek szerelmese, kéklő Duna, szőke Tisza mátkája, neked talán a bitang sorsok legszomorúbbika jutott. Nem szabad a fekete rögöt szerelmesen csókolnod, amelyre úri, vagy jobbágyősöd verejtéke hullott, mert ez a rög hűtlenül kiszaladt a lábaid alól. Nem szabad a szőke Tisza partján szomjadat oltanod, mert a gyűlölet páncélos vitézei őrzik a vizet. Mely keserű végzet ez, hogy neked mindig a Tantalusok sorsa jut osztályrészül? Mely végzetes tévedés hajtotta el őseidet Atelkuzú kövér legelőiről, hogy örökösen idegen érdekek játékszereként hányódjál idegen, ellenséges népek között?

Pedig jó vagy magyar testvérem, mint a friss, foszlós kalács. Becsületes szándékú, mint a csecsemő Jézusnak hódoló pásztorok. Nemesen érző, mint a középkori lovagi tornák hősei. Csak egy halálos bajod van: *ellensége vagy saját fajtádnak.* A Muhi puszta csöndjét nem veri fel a tatár kánok győzelmi üvöltése, ha nem szakasztja szét a magyarok színevirágát a pártviszály. Nem volna büszke magyarok gyászos temetője Mohács, ha hetvenkedő urak tűztrónra nem ültetik nemes Dózsa Györgyöt és tétlen kacagással nem nézik Tomory büszke vezér halálos vívódását.

Mohácsok és Muhi puszták véresőjében ázott testvérem, kell-e próba még, hogy magadra találj? Add ide a kezed, hajtsd fejedet keblemre, hadd mondjak neked éneket a szeretetről, amely meggyőzi a világot. Maradj az az áldott, foszlós kalács, aki eddig voltál, de kínáld föl magad saját véreidnek is. Becsületes szándékod hatását érezze meg a te atyafiságod is. Dalban, szándékban, akarásokban és célkitűzésekben elsősorban magyar légy.

Mert látod, itt a szűk hazában és amott az elszakított részeken gyökered hervad el, magod szakad, ha magad nem akarsz magyar lenni; ha meleg közösséget nem érzel azokkal, akik veled egy nyelven dícsérik a csodás karácsonyi gyermeket. Mert hiába . . . magadra maradtál. A karácsonyi Krisztus nagy szeretetlángja nem érinti, nem puhítja meg irányodban azoknak szívét, akik ma sorsodat intézik. Maradj hát hű ahhoz a magyar testvériséghez, amelyet véred, hited, fajtád parancsol.

Köszöntelek téged bús, árva testvér a szeretet fehér ünnepén! Hogy magadra és magyar testvéreidre találj. Hogy a fajtád szeretetétől teljesedjék meg a szíved. Hogy mindenütt érvényesüljenek istenadta tehetségeid. Hogy karácsony fehér ünnepe ne találjon éppen téged fekete, reménytelen gyászban.

Magyar karácsonyt köszöntök. Öregeknek írok ifjak okulására, hogy ezek az ifjak készítsék elő a nagy, fehér, magyar karácsonyt. *(—tó—t.)*

Hull a levél a virágról.

Ha téli csöndes alkonyatkor a Belváros öreg házai során járok, egy mese szokott megelevenedni bennem, amely mikor először hallottam, már akkor belevette magát a szívembe mélyen. Mese a költőről és a kékszemű szép szőke kislányról. A szőke kislány szíve utolsó dobbant s a költő lelkének kertjében könnyekkel öntözött ciprus lombokat hullatott hóval befedett sírhalmára...

Karácsonyeste volt s 1844-et írtak. Vachott Sándorék családi hajlékába jóbarátok, jó ismerősök gyülekeztek össze. Ott voltak Vörösmarty Mihályék, Bajza Józsefék, a költő házigazda, ennek ifjú hitvese, tizenöt tavaszt látott csodaszép hugával, Csapó Etelkával. És ott volt közöttük a sápadtarcú költő, aki kora ifjúságának viharos esztendei után a Pesti Divatlapot szerkesztette, mint segédszerkesztő s ezért kapott étkezésen és lakáson kívül havi 15 forintokat. A gazdagságnak ez a nagy summája az ifjú Petőfi életében a nyugalmat, a békességet, de meg a boldogságot is jelentette. Hej bizony boldogságot is! Nem az a tizenöt forint, nem is az ezzel járó úri élet, hanem az a szép szőkefürtű kislány, azok a csodálatosan néző kék szemek! Etelka, szép leány, de hamar foglyul ejtetted ennek a szegény fiúnak a szívét!

Jó háziasszony volt Vachott Sándorné. Az ízletes vacsora után csakhamar megindult a jókedv csapongása, vidám, pajzán hangulat lett úrrá az egész társaságon. Petőfi Sándor nem szokott sohasem a társaságban vezető szerepet vinni. Itt is inkább hallgatagon szemlélte a vidámkodókat s néha-néha nagyokat pirult, ha csintalan barátai, kik mind meglett emberek voltak már, arra kérték, hogy olvassa fel azt a kis verset, melyet a minap Etelkához írt. De a pirulásban nem maradt mögötte a vers gyönyörű tárgya sem, hisz nem egyszer szaladt át szégyenkezve a szomszéd szobába s elő se jött, míg el nem alvadt újra az orcájára futott pír. Végre is Vachott Sándorné, a jó testvér kelt védelmére erélyes háziasszonyi hatalommal a fiatalságnak s ezután csak itt-ott akadt egy-egy elejtett gonosz célzás arra az érzelemre, mely a költő lelkében nyiladozott, mint tavaszi napsugár csókjára az illatos ibolya.

Szóba kerültek a régi karácsonyesti érdekes szokások. Ólomöntés, gombócfőzés, csillagvágás meg a többi. A házigazda mindjárt készített is egy huszonnégyágú papírcsillagot Etelka számára. Ő ugyan minden erejével tiltakozott a merénylet ellen, de nem használt semmit. Végre is belenyugodott, hogy a csillag 23 ágára egy-egy ismerős férfi nevét írják fel. Ezt a csillagot kellett párnája alá tennie s hajnalban, mikor felébred, látatlanul egyik ágát leszakítania. Akinek a neve ezen az ágon van, az a jövendőbelije. Csak arra kell vigyáznia, hogy véletlenül ne a huszonnegyediket szakítsa le, mert akkor hiába vár a lakodalmára.

Petőfi Sándor, talán az iménti tréfálkodások miatt nem akarta nevét a csillagra ráírni. Végre is, mikor már csak a huszonharmadik ága maradt üresen, elővette a tollat s egy örökszép verset írt oda:

Ha e sötét betűk, amiket leírok,
Lennének a balsors, amely tán téged ér:
Elvetném tollamat, nem írnék, bárha lenne
Minden vonásomért egy-egy ország a bér.

Mikor elolvasták a költő lelkétől akkor lelkezett verset, mindenkin meghatott csodálkozás vett erőt. Egy pillanatra elnémult a vidámság s helyet adott a lángész előtt való csöndes hódolatnak...

Reggelre kelve a csillag elveszett. Sohasem is tudták meg, hová, mivé lett. Vachott Sándorné, Csapó Mária valamilyen babo-

nás félelemmel kereste, de hiába. Másnap aztán, mikor a költő eljött, beleírta szépséges négy sorát Csapó Etelka emlékkönyvébe.

Zajtalan multak a napok, csak a költő szíve dobogott élesebben. Csak az ő szívében nem volt rideg tél, a legszebb tavaszt érezte közeledni, mely végre a sok szenvedés után, neki is fog virágot fakasztani. Szilveszter napján írja egyik versében:

Óh, haldokló év! Sírod mellett engem
Lágy bölcsejében ringat a remény.
S hahogy szabad, a mit jövendől hinnem:
A mennyországnak állok küszöbén.

*

Január hetedikén valami megmagyarázhatatlan hangulat feküdt rá a költő lelkére. Folyton Etelka járt az eszében. Nem volt nyugta sehol, nem volt maradása. Egy verset írt, borongós, méla verset:

Hull a levél a virágról,
Elválok én a babámtól,
Isten hozzád édes,
Isten hozzád kedves
Galambocskám!

Sárgul a hold az ég alján,
Mind a kettőnk oly halovány,
Isten hozzád édes,
Isten hozzád kedves
Galambocskám!

Harmat hull a száraz ágra,
Könnyek hullanak orcánkra.
Isten hozzád édes,
Isten hozzád kedves
Galambocskám!

*

Január hetedikén történt az is, hogy Csapó Etelka, a viruló virágszál, édesanyja nevét kiáltva meghalt. Nem volt beteg. Kint foglalatoskodott a konyhán, amikor a halál letépte arca szép rózsáit. Letépte-é? Nem. Ott maradtak rajta még akkor is, mikor ravatalra tették. Ott maradt a mosoly is. Csodálatos halott volt. Négy napig nem merték eltemetni, azt hitték, csak elrejtezett. Eljöttek hozzá a legkiválóbb orvosok, de hiába, azok a rózsák és az a mosoly csak az halál ajándékai voltak...

Mikor a költő megjelent náluk és meghallotta a szomorú hírt, mikor kisírta magát Etelka felett, akkor értette csak meg, mit jelentettek költeményei:

Isten hozzád édes,
Isten hozzád kedves
Galambocskám!

A Deák-téri templomban temette el Etelkát az ország papja: Székács József, innen pedig a Váci-úti temetőbe vitték. A költő pedig szomorúan pengette a lantját:

Jaj, de bús ez a harangszó!
Neked harangoznak,
Kedves, hervadt rózsaszála
Tizenöt tavasznak!

A templomnál van koporsód,
Koporsód van itten!
Hova veled vőlegényként
Egykor jönni hittem.

Nem volt nap ezután, hogy az új sírhant mellett ne állt volna meg nagy fájdalmával az elhagyott ifjú. Ki-kijárt a temetőbe, hogy ott hullassa el forró könnyeit. Ott állt sokszor órák hosszat és birkózott szörnyű fájdalmával.

Nem háborítom-é nyugalmad,
Elásott kincse életemnek!
Ha szívem árva gyermekével,
A halványarcú szenvedéssel
Hozzád gyakorta kijövendek?

Nem fog zajt ütni érkezésem,
Sírhalmod mellé halkan lépek:
Csak csókomat teszem fejfádra,
— Azt is lemossa könnyem árja, —
És ekkor ismét hazatérek.

Szomorú, bánatos, gyászoló, — de csodaszép költészet szülemlett Etelka sírja körül. A magyar lírának legszebb darabjai azok között a cipruslombok között vannak, ame-

lyeket Petőfi letett e sírhalomra. Szinte tékozolva szórta szét lelkének legdrágább kincseit a marcangoló kín, miként az izzó vas szórja szét a szikrát nagy kalapácsütések alatt. Dal dal után termett, hisz a költő szíve a legfeketébb napokban nyitja ki a legszebb virágokat.

A bú egyetlen kincs, amelyet
A szerelemtől örököltem;

E kincset el nem tékozolnám
A föld minden gyönyöréért sem,
Minden darabja dallá olvad
Lelkemnek titkos műhelyében.

S minden dal kő egy épülethez,
Mely a felhőket érni fogja;
E büszke, fényes épület lesz
Kedves halottam Pantheonja.

*

Eleinte nem hitte, hogy elmúlik a fájdalom. Azt tudta, hogy hazugság, amit az emberek mondanak, hogy „ölni képes a nagy fájdalom", de azt is tudta, hogy féreg ez, amely soká-soká őrli az ember szívét. Egész lényével a fájdalmat uralta. A gyászt, mely vezette úttalan útjain. Barátok? — Nem kellettek. Vigasztaló szavak? — Hiú próbálgatások voltak. Arca, szíve, léptei a temetőbe vitték.

Gyakran bolyongok föl s le céltalan.
Bolyongok, míg — azt sem tudom, hogyan? —
A drága kislány sírhalmához érek.
Édes remény tart ottan engemet:
Remélem, hogy majd szívem megreped...
Mért csalnak mindig, mindig a remények!

Így kesereg a szenvedő poéta. De az idő múlásával hatalmas igazság férkőzik lelkéhez. És versbe is kényszerül. Mert Petőfi az őszinteséget nem adta oda semmiért. A seb vagy öl, vagy beheged. A remény, hogy majd szíve megreped, megcsalta, a tovaszálló idő gyógyító balzsammal kezdte bevonni a sajgó sebeket.

Hatalmas orvos az idő, előbb-utóbb
Minden sebet befog.
Bármennyit szenvedek, ez orvos által majd
Én is meggyógyulok.
A bú, mely most sötét felhők villámtüze,
Lesz nyájas hold sugára,
Mely tündökölni száll szelíd emlékzetem
Morajtalan tavára.

*

Mintha a nagybeteg hosszantartó lázas álma véget ér, kábultan gondol vissza az álmatlan, nyugtalan éjtszakákra, s idézi maga elé a vészes pillanatokat, úgy állt a költő lelke csodakertjének a mélységes gyász idején kinyílt virágai fölött. Egész seregnyi költemény állt vigyázón Etelka emléke fölött. Most már — úgy érzi — elalvadt a kín, elnémult a fájdalom, elcsendesült a lant.

Függ már a lant megérintetlenül,
Mellyel keservemet elénekeltem,
Keservem érted, a sír börtönének
Örök rabjává záratott szerelmem.

Ott függ a lant megérintetlenül,
S ha megpendül a méla nyugalomban,
Az nem az összes hangszernek zenéje,
Egy-egy húr hangja csak, mely ketté pattan.

* * *

Koszorús poétánk! Olyan volt az életed, mint viharos tengeren a hajó útja. Nyugtot nem találtál seholsem, éheztél, fáztál. De aztán mégis, nagyúri lett a sorod, tizenöt pengőkért divatlapot szerkesztettél. S mikor már megvolt, mit szemed-szád kívánt, találkoztál egy szépséges leánnyal és azt hitted, hogy boldog leszel nagyon. Nem így lett. Elvesztetted azt, akit csak akartál megnyerni, világod lett egy sírhant, s amikor kívüled elült a vihar, benned soha nem tapasztalt erővel kezdett tombolni. De ez is elmult, a hullámok elültek, a sebek behegedtek. És a lant függött megérintetlenül...

Feldúlt lelkét lecsendesíteni, utazni ment a költő Észak-Magyarországba. Bejárta annak nevezetes helyeit s az utazás változatossága segítette a lelki lábadozásban.

Csak itt-ott csendült meg egy bűvös-bájos hang, mely visszavitte az elhagyott sírhoz. Már vidám napok is akadtak, az emlékekből a fájó elveszett, csak a szép élt tovább. És amikor hazaért s a hetekig tartó utazás után megállt Etelka sírjánál, íme, nyugodt lélekkel nézett a multba, mert a bú most már valóban csak sápadt holdsugárként jött tündökölni az emlékezés morajtalan tavára.

Ekképen merengek sírod csendes halmán,
A lefolyt időre nyugodtan gondolván.
Nyugodt már kebelem, fájdalmam szélvésze,
Kitombolt, elzúgott, megszünt, elenyésze.

Alvó tenger a mult, Halálod a köszírt,
Amelyen reményim sajkája kettétört,
Ez a durva köszirt most már olyan szépen
Áll a látkör végén, a kék messzeségben.

És állani fog az szemem előtt váltig,
Szívemen lesz képed Etelkém halálig!
Függni fog szívemen képed, mint domború
Sírodnak fejfáján e hervadt koszorú...

*

....Ha téli csöndes alkonyatkor a Belváros öreg házai során járok, egy mese szokott megelevenedni bennem, amely mikor először hallottam, már akkor belevette magát a szívembe mélyen. Mese a költőről és a kékszemű szép szőke kisleányról. A szőke kisleány szíve utolsó dobbant s a költő lelkének kertjében könnyekkel öntözött cipruslombokat hullatott hóval befedett sírhalmára... *R. M. Gy.*

Dürer Albert.

(1471—1528.)

Dürer Albert hazánkfia, akinek saját feljegyzéseiből tudjuk, hogy édesapja a Békés megyei Ajtós községből származott és németországi vándorútjában Nürnbergben telepedett le és házasodott meg, nemcsak kiváló festőművész, hanem a reformáció korának egyik legérdekesebb, legvonzóbb egyénisége.

Külső élete látszólag nyugalmas, eseménytelen; olaszországi és németalföldi rövid tanulmányútjait leszámítva, élete a középkorias, nyárspolgárias szellemű Nürnberg szűkös keretei közt folyik le; szellemének szabad fejlődését azonban sem a szigorúan megrendszabályozott városi élet, sem a hagyományok és a családi kötelékek tisztelete nem akadályozhatja meg. Engedelmes gyermek, később példás családfő és polgár, de ezenkívül igazi művész és mélyen gondolkodó, filozofálásra hajló lélek és az akadályozó külső bilincsek dacára kivívja győzedelmesen lelki szabadságát.

A művészetben mesterei a középkori stílusban dolgozó idősebb német festők; ezeket ő csakhamar túlszárnyalja, nem sokat tanulhat tőlük. Igazi tanítója a természet, egyébként magára van utalva. Tanulmányi célból sokat rajzol; egy-egy alakot vagy részletet, pl. két imára összekulcsolt kezet, vagy egy kilépő lábat többször is megrajzol. Művészi meglátásának és szellemének sokoldalúságát bizonyítja, hogy térszemléletének és térábrázoló képességének fejlesztésére a legkülönfélébb módokat alkalmazva, gyakran egészen szokatlan és merész utakat követ. Így pl. ú. n. drezdai vázlatkönyvében tanulmány céljából az emberi alakokat és arcokat alapelemeire, kubista kockákra bontja fel. Olyan eljárás ez, melynek stílusfejlesztő óriási jelentőségét az utána következő művésznemzedékek nem ismerik fel és csak a legújabb időkben fedezik fel az ú. n. kubisták, akik azonban ezt az eljárást nem művészi kiképzésük eszközének, hanem tévesen, művészetük végcéljának tekintik és ezekből az elvont mértani alakokból állítják össze képeiket.

Dürer elsősorban rajzoló; ennek az oka

Apokaliptikus lovagok

nagyrészt az ő kutató lelki hajlandóságában kereshető, mivel ezzel a gyorsabb eljárással könnyebben keres és talál új megoldásokat és lehetőségeket. Része van azonban a külső életkörülményeknek és korviszonyoknak is. A reformáció szenvedélyes küzdelmeitől feldúlt Németországban, a nagy műpártolók és nagy megrendelések ritkák. A fejedelmek, egyházi és világi előkelőségek érdeklődése és anyagi ereje másfelé irányul; a takarékos városi polgárság pedig csak mérsékelten áldoz a művészeteknek. Dürer számos kiváló fa- és rézmetszetei közül legismertebbek: a „Kis és Nagy Passió'' és „Mária élete'' c. sorozatok. Szimbolikus rajzai pl. a „Lovag, kalóz és ördög'', a „Melancholia'', az „Apokaliptikus lovagok'' (l. mell.) stb. nemcsak ki-

váló rajzoló képességét, hanem filozofáló hajlandóságát is mutatják.

Igazán festővé Dürer külföldi tanulmányútjai után lesz. Velencei tartózkodása 1506-ban Dürer életének legboldogabb korszaka. Művészi és emberi fejlődését önarcképein kísérhetjük figyelemmel. Egy fiatalkori önarcképén még egészen rajzoló, grafikus; az ifjú pedig, akit ezen a képen látunk, elfogult magatartású, szögletes viselkedésű, csontosarcú fiatalember, akinek arcáról, szeméből értelem sugárzik ugyan, de látszik, hogy még nem ébredt öntudatra, még nem ismerte fel saját magát. Egy későbbi önarcképén már a technika sokkal fejlettebb; az ecsetkezelésen és elrendezésen meglátszik a velencei iskola; a nyitott ablakon olasz táj látható; ifjúkori önarcképéhez hasonlítva a tekintet nyiltabb, bátrabb; tartása önérzetesebb, látszik rajta a lelki felszabadulás, de még némi idegesség is észlelhető. Legérdekesebb azonban Dürernek müncheni önarcképe (l. melléklet), mely egyéniségének teljes kifejlettségét tükrözi vissza. Szépmetszésű arcáról egy nagy, nemes lélek lehiggadt nyugalma árad ki; a lelki küzdelmek már elsímultak, a kiegyenlítődés már megtörtént. Külső megjelenése nemesen egyszerű és a lelkielőkelőség benyomását, az idealizáló hajviselet, a vállára kétoldalt leomló fürtök is emelik. — Dürer más portréiban is nagy pszichológusnak mutatkozik. Holzschuher Jeromos (l. mell.) arcképe egy tősgyökeres német patriciust, a reformációkori Németországnak külső-belső küzdelmekben edzett jellegzetes típusát mutatja be.

A küzdelmek Dürernek látszólag eseménytelen, nyugalmas külső életében, nemcsak művészi természetűek. Az ő tépelődő, filozofáló hajlamú lelkét a hitújítás nagy lelki problémái nem hagyhatják érintetlenül és ez a küzdelem még mélyebben érinti, mint művészi stílusának problémái, annál is inkább, mivel tragikus és kiegyenlíthetetlennek látszó ellentét mutatkozik Dürer külső életviszonyai és lassanként kialakuló belső meggyőződése közt. Családja, környezete, polgártársai, pártfogói katholikusok. Az ő gyengéd, kötelességtudó lelkét a hagyományok és átöröklött kötelességek erősen kötik; másrészt mélyenjáró esze, igazságszeretete az igazi meggyőződés felé vonja. A nagy, hosszas küzdelem eredménye nem lehet kétséges; Dürer nem félember, ő semmit sem csinál félig; tépelődéseiben megtalálja a kivezető utat, megtalálja a lelkiismereti szabadságot, lelkének szabad szárnyalását. Külsőleg — nyilván családja kedvéért — nem szakít ugyan az egyedül üdvözítőnek hirdetett vallással, de nem is színlel, nem farizeuskodik, igazi meggyőződését nem tagadja le.

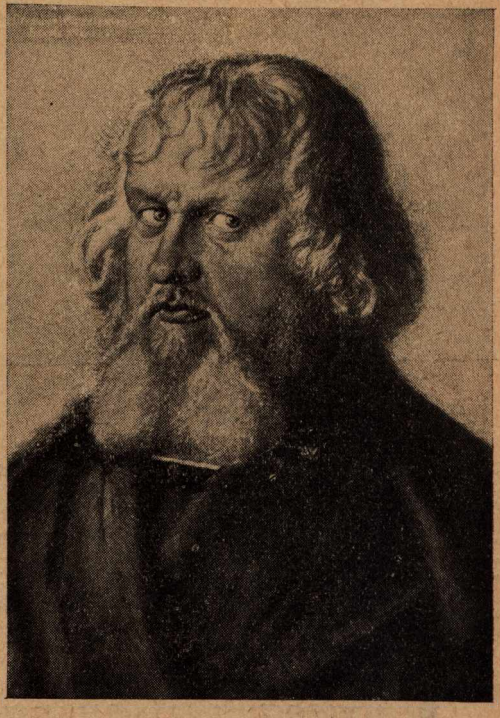

Holzschuher Jeromos arcképe

Életének utolsó műve, az „Apostolok" néven ismert nagy alkotása, nemcsak mű-

Önarckép

vészetében jelent nagy haladást, hanem egyúttal az ő hitvallásának is nyilvános tanuságtétele. A kettős kép, (mindegyiken 2—2 apostol: János és Péter; Pál és Márkus) mely utolsó tanulmányútjának, németalföldi tartózkodásának tanulságai folytán, kompozíció, jellemzés, szín és technika tekintetében talán legkiválóbb alkotása, Dürernek hattyúdala és szülővárosa tanácsának adta ajándékul. A két képre sajátkezűleg írt szöveg, az apostolok irataiból vett szószerinti idézet, az álprófétákról és tévelygőkről szól. Hogy mennyire megértették ezt a célzást a város urai, az abból is kitűnik, hogy mintegy 100 évvel később, mikor ezt a két képet a nürnbergi városi tanács Maximilian hercegnek Münchenbe ajándékul elküldi, abban a reményben mellékelik az eredetiekhez még azoknak feliratnélküli, jó művészies másolatait, hogy a feliratok miatt Maximilian majd inkább a másolatokat fogja választani, ez azonban túljárt a nürnbergiek eszén: a feliratokat az eredeti Dürer-képekről levágatta, a másolatokra ragasztatta és az utóbbiakat küldte vissza a jó nürnbergieknek.

A feliratokat leválghatták, de azoknak szelleme mindörökre hozzáfűződik az „Apostolok" c. képekhez és alkotójuk nevéhez. Dürer nekünk kétszeresen büszkeségünk: magyar származása és igaz vallásos meggyőződése révén.

Dr. Láng Margit

A nyiregyházi evangélikus leánygimnázium.

1916. A világháború harmadik évében úgylátszott, hogy minden eddig igaznak, szépnek, magasztosnak tartott eszméről való felfogás megváltozik. Tagadhatatlan, hogy a hatalmas világégés eme harmadik esztendejében már nem csupán a gazdasági összeroppanás jelei mutatkoztak, hanem erkölcsi téren is mélyreható rombolás vált észlelhetővé. Emellett azonban jóleső érzéssel állapíthatjuk meg, hogy eszmei világunk legmagasztosabb kincse, a hitélet, határozott elmélyülést mutat. Itt nem csupán arra célzok, hogy a hívő vagy hinni akaró lélek külsőségekben élte ki intenzívebben lelki szükségletét a szorgalmasabb templomjárással, de elsősorban arra, hogy imái áhitatosabbak lettek s csaknem mindenütt a cselekvő téren elégítette ki lelkének legmagasztosabb szükségletét. Karitatív intézmények százszámra kötözik be a fájó sebeket; az irgalom kenyerét édessé teszi a szeretet, az életet a tett. Evangélikus egyházunk megszentelt tradícióihoz méltóan nagyon is kivette részét e munkából. Köze-

ledett az 1917. esztendő s el is jött. Ezen esztendő hozta meg egyházunk tettekben megnyilvánuló munkásságának legszebb hajtását, — Luther alkotó szellemében ünnepelve meg a reformáció 400 éves évfordulóját, — megalkotta a nyíregyházi ág. h. ev. leányközépiskolát. A gondolat felvetője és megalkotója a tiszai ev. kerület

apostoli lelkületű püspöke, Dr. Geduly Henrik, ki ezen alkotásával érdemnél maradandóbb emléket emelt maga és egyháza számára.

Háborús esztendőkben egy új iskolatípussal gyarapítani egyházunkat az első pillanatban legalább is merész gondolat. Akadályokon keresztülhatolni, föltornyosuló nehézségeken győzelmet aratni volt mindig a fejlődés s egyházunk útja. 1916-ban Dr. Geduly Henrik püspök úr budapesti tartózkodása alkalmával történt, hogy felkereste őt Münnich Kálmán akkori szepesi ev. egyházmegyei felügyelő, kérve őt, hogy az iglói ev. polgári leányiskola középiskolává leendő fejlesztéséhez eszközöljön ki a kultuszkormánynál 3000 kor. államsegélyt. A szépért és jóért lelkesedő püspökünk szívesen pártfogolta e nemes eszmét, mert maga is belátta, hogy ezen a téren az ev. egyház hátrányban van. Míg ugyanis az állam, valamint a r. kath. egyház s testvér felekezetünk is már rendelkeznek hasonló fokú leányintézménnyel, addig nekünk nem volt leányközépiskolánk. A közbenjárásnak azonban nem volt meg a kívánt eredménye, mert az akkori kultuszminiszter, Jankovich Béla kijelentette, hogy nem 3000, de 300 koronája sincs erre a célra.

Az iglóiak szándéka így hajótörést szenvedett, de törekvésük nemes magvát lelkébe zárta püspökünk. Megérlelődött lelkében a gondolat; méltóbb emléket nem lehet állítani a 400 éves diadalmas reformációnak, mint egy olyan intézményt, mely az alkotó ev. léleknek legtipikusabb kifejezője. Iskola, tudás, ez volt megalapozója és fenn-

tartója a tudáson alapuló öntudatos evangélikus hitnek.

Terve kiviteli helyéül akkori nagy terjedelmű kerületének székhelyét, Nyíregyházát választotta. E város fejlődése, központi fekvése, magas ev. lélekszámú lakossága, népének buzgó hitélete, mely áldozatkészségre hajlandó, tették indokolttá a hely választását. Tervének sikerült megnyerni az ev. egyház felügyelőjét, Balla Jenőt, ki egyúttal a város polgármestere is volt. A kultuszkormánytól határozott igéretet nyerve az államsegélyre, a terv a megvalósítás stádiumába léphetett. Nemes szándékból fakadó agitációi legyőzték az igen sokszor alacsony okokból megindult ellenkezéseket s minden illetékes egyházi és világi fórum már nemcsak jóakaratú semlegességgel, hanem anyagi és erkölcsi támogatásával sietett az új intézmény felállítására összefogni.

Az új intézmény alapítója a nyíregyházi ág. h. ev. egyházközség, melynek képviselőtestülete 1916 december 6-án egyhangúlag elhatározta, egy felső leányiskola és leánygimnázium létesítését s az I. és V. osztályoknak 1917 szeptemberben való megnyitását. A legnehezebb kérdés az elhelyezkedés volt. Új épület emelésére háborús évben gondolni sem lehetett s így ideiglenes elhelyezkedésről kellett gondoskodni. Addig, amíg állandó épületről gondoskodás nem történik a központi ev. elemi iskola üresen álló tantermeit engedte át. Fenntartásához az egyházközség képviselőtestülete évi 6000 K-át, Nyíregyháza városa évi 12.000 K-át, Szabolcs vármegye évi 5000 K-át, a tiszai ág. h. ev. egyházkerület 5 éven át évi 5000 K-át, az ág. h. ev. egyházegyetem az első évre 2000 K-át biztosított.

Az iskola 1917 szeptemberében a közös tagozatú I. és a leánygimnázium V. osztályával nyilt meg; azóta évről-évre egy alsó és egy felső osztállyal tovább épülvén, 1920 szeptemberében 4 osztályú felsőleányiskolává s teljes leánygimnáziummá lett, melyben az első érettségi vizsgálatot 1921 június havában tartottuk.

Az iskolafenntartó egyházközség 1918 szeptemberében a felsőkereskedelmi leányiskola I. osztályát is megnyitotta, ezt azonban részint az iránta való érdeklődés csökkenése, részint a helyiségek hiánya miatt a következő évben beszüntette.

A bekövetkezett gazdasági válság miatt épület vételére vagy építésére gondolni sem lehetett s a fejlődő nyolcosztályú intézet számára kevésnek bizonyultak az átengedett helyiségek. A tanítás néhány évig délelőtt és délután folyt.

A kezdet heroikus munkája tovább tartott. Némileg nyugodtabb idő kezdődik az 1921. évben, mikor is az intézet fizetéskiegészítő államsegélyben részesült. Gondos előrelátással megkezdődik az építkezési tőke gyüjtése; az iskolai bútorzat állandóan tetemesen gyarapszik, szertárak és könyvtárak lassan megtelnek. Állandósul a tanári kar is, ami az egységes nevelés és oktatás elengedhetetlen feltétele. A nyilvánossági jogot és az érettségi vizsgálat megtartásának jogát a vall. és közoktatásügyi minisztérium 1924-ben véglegesen megadja. Ifjúsági köreink száma gyarapodik: Ifj. Segítő Egyesület, Önképzőkör, Ifj. Vöröskereszt Egyesület, Ifj. Daloskör kezdi meg működését, mely részben iskolai, részben nyilvános munkával neveli a növendékeket az élet küzdelmeire, állandó útravalóul nemes ideálokat juttatva nekik. A szülőkkel való érintkezés fenntartására fogadó órákat, szülői értekezleteket vezettünk be, de hogy a kapcsolat állandó legyen, behoztuk a nagyon bevált ellenőrző könyvecskéket, melyekbe beírják a tanulók szorgalmi és viseleti magatartását.

1926-ban az évzárókor elbúcsúztunk iskolánk régi hajlékától, az egyházközség vendégszeretetét Adorján Ferenc igazgató

méltatta. Ettől kezdve Nyíregyháza város vendégszeretetét élvezzük, mely lehetővé tette, hogy kényelmesebb elhelyezkedésben, fokozottabb mértékben szentelhessük erőnket a leánynevelésnek. Ugyanebben az évben az iskola végleges elhelyezkedése kérdésében is jelentős lépés történt, az iskola igazgatótanácsa az új épület leendő helyén egy modern lakóházat vásárolt meg, melyhez 1928. évben a mellette lévő házat is megszerezte.

Az 1926. évi XXIV. törvénycikk a középfokú leánynevelés terén mélyreható változásokat létesített s a leánygimnáziumon kívül leányliceumot és leánykollégiumot létesített. Leánygimnáziumunk az igazgatótanács határozata értelmében francia nyelvet tanító leányliceummá alakult át. Jelenleg alsó három osztálya líceum, a többi leánygimnázium.

Az intézetnél 14 rendes tanári állás van szervezve. Az intézet fennállása óta beiratkozott 2576 tanuló, vizsgálatot tett 2459 nyilvános és magántanuló, érettségi vizsgálatot pedig 145.

Intézetünk nem tekinthet mégcsak több évtizedes multra sem, mindössze tizenharmadik évét kezdi meg. Életrevalóságát növendékeinek folyton szaporuló száma is mutatja. Istennel kezdett munkánkat erőnk legjavának feláldozásával tovább folytatjuk egyházunk és hazánk javára. Építő munkánkban a jó Isten lesz mindig erős várunk.

Weiszer Gyula

A KIS MADÁR MEG AZ ÁRVÁCSKA

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy árva kis Madár, akinek senkije sem volt a világon. A szomorú árva kis Madár nagyon szerette volna, ha valaki legalább egy kicsit jó szívvel lett volna hozzá. Odament hát egy bokorhoz és megszólította:

— Kedves bokor, ringass el engemet!

— Nem ringatom bíz' én senki madarát se! Megborzalnád a gallyaimat, ha reám szállnál!

A szomorú árva kis Madár tovább ment. Elment a diófához s megszólította:

— Hatalmas diófa, ringass el engemet!

— Nem ringatlak bíz' én! — felelte a diófa. — Hogy illenék az én hatalmas mivoltomhoz, ha ilyen nyomorult kis madarat ringatnék?

A szomorú árva kis Madár tovább ment. Elment a rózsabokorhoz.

— Gyönyörű szép rózsabokor, ringass el engemet!

— Majd bolond leszek! — felelte a rózsabokor. — Hiszen ha rám szállanál, minden szép pillangót elijesztenél tőlem!

A szomorú árva kis Madár tovább ment. Elment a búzaszálhoz.

— Kérlek jó búzaszál, ringass el engemet!

— Jaj, dehogy ringatlak! — felelte a búzaszál. — Hiszen elég nekem arra ügyelni, hogy a gyökerem minél többet felszívjon ebből a zsíros, fekete földből.

A szomorú árva kis Madár tovább ment. Elment az árvácskavirághoz.

— Oh, kedves árvácskavirág ringass el engemet.

— Jaj, lelkem, — felelt az árvácskavirág — elringatnálak én, de látod olyan gyenge vagyok, hogy nem bírlak el. Hanem tudod mit? Gyere ide leveleim sátra alá s majd így megsímogatlak!

A szomorú árva kis Madár odahúzódott az árvácskavirág levelei alá s azután így együtt búsultak azon, hogy lám a földi világban csak az segítene jó szívvel máson, aki maga is gyenge és erőtlen!

*

SENKI SEM HIÁNYZIK

A kapirgáló Csirke ráakadt egy Kukacra, felkapta, megette s odébbment. Alig ment valamennyire, a Csirkére lecsapott a Kánya s elvitte a Csirkét A Kányát, mikor hazafelé igyekezett zsákmányával, megfogta a Sas. Mikor a Sas sziklavára felé szállott, a vadász lelőtte. Nagy zivatar támadt s a fekete fellegek tüzes villáma a sziklákon járó vadászt, mint valami gyönge kis ágacskát levágta az élet fájáról. Aztán kisütött a nap és sugarai elkergették a villámokkal terhes fekete felhőket s a kék ég úgy mosollgott le a világra, mintha a kukacok, csirkék, kányák, sasok s vadászok közül egyetlenegy sem hiányoznék a földön.

Bartóky József

A karácsonyi szeretet.

Ján. 3. 16.

Egy vers az evangéliumból, melyben benne van a mi megváltásunknak minden boldogító igazsága. „Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.'' Karácsony ünnepe az a jó alkalom, mikor újra meg újra meg kell állnunk amaz isteni szeretet mellett, mely a legnagyobb áldozatot, a Krisztus odaáldozását hozta csak azért, higy mi eltévedt, bűn zsákmányává lett emberek, ettől megszabadulván, örök életet nyerjünk.

A bűn, Istentől való elpártolás, Isten akaratának semmibevevése elszakított minket a mi teremtőnktől. Hozzákötött e világhoz, melynek kísértései megejtettek. Mint ahogyan a tékozló fiú, mi is büszke daccal hagytuk el az atyai házat, azt mondtuk: nem kell nekünk az Isten szeretete, gondviselése, vigyázása, parancsolata, hiszen nem azé a világ, aki Istenben bízik, azé a világ, aki önmagában keresi a boldogulást. Az Istenben való hit, a vele való közösség csak akadálya az élet örömeinek, érvényesülésünknek, hiúságunknak, emberi nagyságunknak. Hiszen itt is, ott is parancsolatokba ütközünk: Ha istenfélő vagy, ne tedd ezt, ha istenfélő vagy, ne tedd azt! Hát nekem ilyen körülmények közt nem kell az az atyai szeretet, amely szük korlátoktól övezett úton kényszerít végigmenni az életen... Így gondolkozott az ember és így lett rabjává az istentelenségnek. Így vetette el magától azt a kapcsolatot, amely nemcsak ebben az életben, de az örökkévalóságban is az Istenhez kötött. Így keletkezett Isten és a bűnös emberiség közt egy nagy-nagy szakadék, amelyet áthidalni nem tudott többé emberi erő.

De hát ha az ember önmaga akarta ezt a szakadékot!

Igen ám, mert nem hitte el, hogy Isten nélküli élete árvává, elhagyottá, kárvallottá teszi őt. De amikor bekövetkezett a valóság, amikor a bűn kárörömmel kacagott a késői bánat könnyhullatóján, amikor hallotta becsukódni bűnössége nyomán maga előtt az Isten országának kapuját, amikor Istentől lett lelke kezdte megérezni, hogy Isten nélkül olyan, mint a leszakított falevél, amikor a szenvedések, nyomorúságok, nyugtalanságok tőrében tehetetlenül vergődött, tépte a ruháját és hamut szórt bűnös fejére, amikor felébredt benne a vágy, hogy mégegyszer az Istené lehessen: akkor látta meg, hogy közte és Isten között nagy-nagy szakadék tátong, mely mindörökre elválasztja őt attól, akit elhagyott, megtagadott, elvetett magától.

Úgy járt tehetetlen bánatával, elérhetetlen vágyával, mint akinek a számára már nincs segítség. Úttalan-utakon bolyongott, de tudta, hogy nem ér célhoz. Kain-bélyeg égett a lelkén és előtte állt az elveszés, a halál.

És akkor Isten megszánta a vergődő embert. Lenyult hozzá jóságos kezével, megfogta az ő remegő kezét, azt mondta neki: No ne tévelyegj tovább, szegény, szerencsétlen gyermekem, gyere én vezetlek téged boldogság, üdvösség felé, én megnyitom újra a szívemet előtted. Én elküldöm, érted adom egyszülött Fiamat, hogy benne higyj és el ne vessz soha. Mert örökkévaló szeretettel szerettelek téged.

És Isten hidat, szép aranyhidat épített, amelyen az ember újra hozzá juthat, a bűnnek nagy-nagy szakadékán át. A hídhoz két pillér kell,

meg egy ív, amely összeköti a két pillért. A felvett szentige megmagyarázza nekünk, hogy hogyan épült fel ez a híd. Az egyik pillér az Isten szeretete, a másik az ember hite, az összekötő hídív pedig a Jézus Krisztus értünk hozott áldozata. Ez a három szükséges ahhoz, hogy a bűn hatalmától megszabadulva újra mienk legyen az Isten és mi az övéi legyünk. E három nélkül nincsen üdvösség, nincsen szabadulás. Az egyik sem hiányozhatik.

Isten megtette, amit tenni akart: megérttette az emberekkel, hogy az ő szeretete örökkévaló, arra bizton számíthat minden ember. Ez a pillér áll megingathatatlanul öröktől fogva mindörökké. Arra lehet építeni.

Krisztus is megtette, amit tennie kellett. Eljött hozzánk és vállalta az áldozatot, mellyel megmenthette a világot a haláltól és az elveszéstől.

Most csak rajtunk a sor: kezdjünk építeni hitünkből egy erős pillért, melyen aztán bizton áll a híd és mi az Istenhez juthatunk. Ragadjuk meg a karácsonyi szeretetet, mert ezzel üdvösségünket nyerjük el.

E. M. Gy.

A fényképezésnel használt lemezek.

Ha visszaemlékezünk a multkor elmondottakra, tudjuk, hogy a fényképezés az ezüst vegyületek azon sajátságán alapul, hogy fény hatására vegyi átalakuláson mennek át. Mondottuk azt is, hogy ezt az átalakulást alkalmas eszközökkel láthatóvá és maradandóvá tehetjük. Nézzük tehát ezt közelebbről.

A fényképezésnél használt lemezek a brómezüst vegyületével vannak bevonva, még pedig úgy, hogy a fényérzékeny anyagot zselatin segítségével rögzítik az üveglemezre, vagy celluloid szalagra (film). Ez a vegyület, ha fény éri, megváltozik. A vegyület összetételének változtatásával elérik, hogy igen rövid ideig tartó megvilágítás (expozíció) is elég a vegyület szükséges megváltoztatására. Ezt a lemezt a kereskedelemben ultrarapid lemezeknek nevezik, amit akkor fogunk használni, ha a fényképezendő tárgy rosszul van megvilágítva, vagy jó megvilágításnál gyors, tehát rövid ideig tartó exponálással akarjuk a felvételt elkészíteni. Pl. mozgó alakoknál, vagy sportfelvételeknél. Már most jegyezzük meg, hogy az ultrarapid lemez gondos és óvatos kezelést igényel, s kezdő semmi esetre se kezdjen ezen fényképezni. A másik, kicsit érzéketlenebb lemezfajta, az extrarapid lemez, ami általában minden célra megfelel. A lemezek érzékenységét különféle rendszerek alapján, más-más néven nevezett mértékekkel jelzik. Ezt most részletesebben nem tárgyalhatjuk.

A lemezek, természetesen ettől függően a fényképezőgépek nagysága is, igen különböző. A legelterjedtebb két méret a $6{\cdot}5 \times 9$ cm és a 9×12 cm nagyság. Aki gépét állandóan magával viszi, sokat utazik, az a $6{\cdot}5 \times 9$-es nagyságot fogja választani, mert a gép zsebben hordható, s a vele készített felvételek nagyítás nélkül is megfelelő nagyságú képet adnak. Aki azonban nagyobb képet akar, az a 9×12-es méret mellett fog dönteni, amivel azonban a fényképezés valamivel drágább lesz, mint kisebbik testvérénél.

Felvételeink legkényesebb része, mondhatnánk Achilles-sarka, annak a meghatározása, hogy milyen hosszú ideig tartsuk nyitva a gép zárát, mennyi ideig exponáljunk Ha soká tartjuk nyitva, éppen olyan hiba, mintha kevés ideig. Ennek az időnek meghatározására különféle eszközök és táblázatok szolgálnak. Ezeket általában elég jól használhatjuk, de legértékesebb az a tapasztalat, amit gyakorlat útján elsajátítunk. Kezdők vegyenek egy egyszerű megvilágítási táblázatot, pl. Agfa- vagy Hauff-félét, pár fillérért megkapják s ez legalább elfogadhatóan megmutatja az expozíció-időt.

Tegyük fel az eddigiek alapján, hogy van egy lemezünk, amelyre helyesen felvettünk egy képet s ezt most már használhatóvá akarjuk tenni. A műveletet előhívásnak nevezzük. Az előhívásnál a megvilágítatlan brómezüstöt kioldjuk a lemezből s a nekünk szükséges részeket állandósítjuk, nehogy fény hatására újból elváltozáson menjen át. Tudjuk már, hogy a brómezüst fény hatására vegyszerekkel kezelve megfeketedik. Szóval az üveglemezre az előhívás alatt előjövő kép éppen fordítottja lesz az eredetinek. Ami a természetben fehér, a lemezen fekete lesz. A sötét ruha a lemezen világosat fog mutatni. A színeket, általában mondhatjuk, fényértékük alapján adja vissza. Az így nyert képet negatívnak nevezzük. A rendes fényképet a negatívról másolással nyerjük

Legközelebb az előhívást pontosan fogjuk megbeszélni s majd kitérünk a pozitív kép előállítására is.

M. P.

János vitéz és Iluska ezüstlakodalmára.

János vitéz és a szép, szőke Iluska mostanában ülték meg negyedszázados költői frigyüket a színpadon. A Studió hanghullámai elvitték e gyönyörűséges daljáték ezüstmenyegzőjének aranyfüstjét szerte e hazába, még a gúnyhatáron is túl. Visszavarázsolták elénk a multat is. A boldog gyermekkor mosolygó világa ötlött emlékezetünkbe, amikor még Petőfi Sándor János vitézét hallgattuk. Oly édesen bús hangulatban ringatott ez a visszaemlékezés. Mily rajongó hittel lestük a mesemondó édesanya ajakáról e történetet. Mily odaadó figyelemmel csüngtünk minden szaván. Lélekzetünket visszafojtva vártuk félve, reménykedve, hogy mi lesz a sorsa a szőke, szép Iluskának s a vitéz Jánosnak. Óh, hogy dobogott gyermeki szívünk, mikor egymásé lettek. — Mese volt, szép volt . . .

Szempillánk álomra hanyatlott s álmodtunk szépet, gyönyörűt arról a tündérországról, hol Jancsi lett a király, Iluska meg a királynő. Álom volt, szép volt . . .

Petőfi Sándornak is egyik legszebb költői álma volt e verses tündéri népmese. Magasba ívelő pályájának hajnalhasadásán született meg.

„A helység kalapácsa'' 1844 október 27-én, „Versei'' pedig november hó 10. napján hagyták el a nyomtató műhelyt. Míg ezeknek kiadásával kellett bíbelődnie, aligha fogott e munkájába. Erre mutatnak későbbi szavai is egy levelében, mit Kovács Pálhoz intézett. A Pesti Divatlapoknak a segédszerkesztője ez időben. Ott lakik a mai Astória helyén Vahot Imrénél, a régi Kölber-házban, egy kis udvari szobában. Itt írogatta zimankós novemberi és decemberi esték alatt bodor pipafüst és néhány korty vörösbor mellett Kukorica Jancsi históriáját.

Előbbi epikus munkáját még barátai is alaposan félreértették. Nem vették észre, hogy „A helység kalapácsá''-nak pörölyözése a hamis népiességre, az époszi korszerűtlenségre, s a nagyképű dagályosságra hull. Ezért meg akarta mutatni, hogy milyen az igazán népies költészet.

A népmesék világát már jól ismerte. Mint vándordiák és kóbor színész gyüjtögette is e vadvirágokat és szorgalmasan el is küldözgette a Kisfaludy Társaságnak. Esztétikai és politikai nézetei egyaránt a népköltészet hívévé avatták. Valóságos hitvallás errenézve Aranyhoz írt egyik versének a következő része:

„Az az igaz költő, ki a nép ajkára
Hullatja keblének mennyei mannáját,
A szegény nép! Olyan felhős láthatára
S felhők közt kék eget csak néha-napján lát.

Nagy fáradalmait, ha nem enyhíti más,
Enyhítsük mi költők, daloljunk számára.
Legyen minden dalunk egy-egy vigasztalás,
Egy-egy édes álom kemény nyoszolyára.''

A népies nemzeti költészet riadó hangja ez. Maga írja egy más helyen, hogy a Muzsák nem konzervatív kisasszonyok; ők haladnak a korral, s minthogy a kor jelszava: éljen a nép! a Muzsák leszálltak az arisztokratikus Helikonról, s a pórkunyhókban telepedtek meg. (Vegy. Műv. 3.)

Petőfi erős líraisága, átizzítva politikai hevületétől szinte átdübörög e programszerű sorokban. Nem hiába írta róla az olasz Aleardi, hogy „nemes gyümölcs volt a nép fáján teremve''. Valóban a nép meséinek virágos kertjéből szedte a motívumait s csak egy idegenből való mozzanata akad: a griffmadáron való nyargalás, mint ezt Kalmár Elek kikutatta.

Bármily tisztelettel is vagyunk Sala-

mon Ferenc kritikusi nagysága iránt, de ama ítéletét, hogy Petőfi egészen lírikus tehetség volt s csak a drámában volt kevesebb tehetsége, mint az époszban — éppen János vitéze miatt nem oszthatjuk egészben. Ha Petőfi e költeményét hat hét alatt megtudta így alkotni, akkor nála nem az epikai tehetség, de megfelelő kora és a megfelelő kor hiányoztak legfeljebb. E mese, mint epikai mű, szerkezetében kiváló. Mesteri fokozat az, melyen az egyszerű falusi vidékről a hadikalandokon át a dicsőség és remény csalfa képéhez, majd a földre sujtó bánat gyászos rajzához vezet, honnan a hős egyre emelkedve, e mesék országába jut.

A szereplők jellemrajzát még az új népies irányzattal nem rokonszenvező Toldy is megdícsérte. Érdeklődésünk nem is lohad meg egy percre sem, ezért kísérjük dobogó szívvel hősét, mert bízva bizakodunk a jóság és becsületesség győzelmében.

Érzelmi festésében — noha a szőke fürtök kedves gyermeke iránt titkon ébredő szerelme átszínezte — nincs semmi túlzás, semmi kirívó. Még mesemondó játékos kedvének is ügyesen von határt, noha jól ismerte már Garai Obsitosát, s mint katona olvasgatta idegenben báró de Maux kalandjait.

Hangja tiszta, mint a hajnali harangszó, nyelve tárgyszerű és egyszerű mint a mezők vadvirága; nincsen benne egy fia fölös szópipere vagy szólamsallang. Igazán népies nyelv anélkül, hogy pórias lenne.

A költemény kiadására Vahot Imre vállalkozott, de csak akkor, mikor már elismerőleg nyilatkozott arról Vörösmarty és Vachott Sándor is. Vahot Emlékirataiban Petőfi szüleinek ekkori látogatásáról is beszél, kinek a költő dicsekedve mutatta be a derék urat, ki verséért annyi jó pénzt adott. E jelenetre azonban Vahot szaván kívül más bizonyíték nincs. Egy bizonyos azonban, hogy Vahot a műből azonnal két kiadást csináltatott; egy szebbet és egy olcsóbbat s a változatlan előszóba is lenyomatta azt a részt, melyben az olcsóbb kiadást a jövőre ígéri.

De ne hallgassuk el e mű legnagyobb érdemét se. Ez pedig az, hogy Arany Jánost megszólalásra bírta. János vitéz nélkül sohasem születik meg Arany Toldija. Mint Miklós a szálfával Lacfinak, úgy mutatta meg János vitéz sikerével Arany kétkedő lelkének, vívódó habozásának a helyes utat a népies-nemzeti irodalom Panteonja felé.

Tetszett a mese világszerte. Hiszen németre ketten is lefordítják: Kertbeny és I. Schnitzer; a franciáknak A. Dozon és F. E. Gauthier tolmácsolják; lengyel nyelvre Wladiszlaw Sabowszky ültette át; szerbül Jovan Jovanovics szólaltatta meg; míg a tótokat Podhradszky Emil ajándékozta meg vele.

*

Meséje a színpad íróit már régen izgatta. Már a 80-as években daljátékot akartak belőle írni Szegeden Molnár György, Pósa Lajos és Dankó Pista.

Jánosházi Zsigmond, mint regés népszínművet három szakaszban és tíz képben színpadra is vitte Pécsett 1888-ban, Gaál Mózes a mese nyomán tündérjátékot írt, mit a háború előtti Pest gyermekei sokszor néztek meg örömmel. Sztojanovich Jenő iskolai daljátékká alakította át, nem kevesebb sikert aratva.

Bakonyi szövege, Heltai versei és Kacsóh muzsikája pedig 1904 november hó 18-án kezdték meg János vitéz diadalútját a magyar szívekben, mely tartani fog időtlen időkig.

Mert nagy igazságot példáz Anteusz mithosza . . . *Oravecz Ödön*

Novella- és verspályázatunk eredménye.

Az „Ifjú Évek" szerkesztősége lapunk folyó évi első számában novella- és verspályázatot írt ki. Erről a pályázatról és annak eredményéről kell most beszámolnunk. Ami a beküldött pályázatok mennyiségét illeti, a pályázat sikerültnek mondható, mert 10 novella és 10 vers érkezett be. De minőségileg a pályamunkák között csak egyetlen-egy akadt, amely lapunk szinvonalát megközelíti. Mi ez? Hát a magyar ifjúság bensejében elapadt volna a költői véna? Vagy éppen azok maradtak távol a pályázattól, akikben ez az isteni szikra él? „A csittvári krónikā"-nak nincsenek már krónikásai? Az ifjúság oroszlánkörmei elkoptak? Vagy átkos rabszolgasorsunk elnémította a lant húrjait? Óh, hiszen a próbák esztendei termelték ki a magyar Olympos legnagyobb isteneit! Az ifjúság volt minden időben a magyar poézisnek és a magyar gondolatnak hordozója! De nem akarunk korbácsot lengetni, hanem szeretettel nevelni, magunknak, egyházunknak, magyarságunknak megnevelni az ifjúságot. Ezért a pályamunkákat egyenként vesszük elő és amennyire a lap terjedelme engedi, mindenikről véleményt mondunk.

1. *Kalaznói:* Királyi sors. Történeti elbeszélés. Nem elbeszélés ez fiam, hanem I. Károly angol király tragédiájának száraz, krónikás leírása. I. Károly sorsa a legnagyobbakat is izgatta. Carlyle: „Hősökről" c. könyvében Cromwell és I. Károly párviadaláról pompás essayt írt. Dumas: „A három testőr"-jében megrázó elevenséggel tárja elénk ezt a történetet. A magyar Hevesi Sándor színművet írt róluk. Nagy felkészültsége és éleslátása legyen annak, aki a történelem e szakaszáról újat akar mondani.

2. *Lekaszálták már a rétet* ... jelige. Maros mentén van egy falu. Elbeszélés. Pásztorfiú és libapásztorleány története dióhéjban, akiket a grófkisasszony megszeret és felkarol. Egyikből három soron belül híres építész, másikból ünnepelt énekesnő lesz. És a történet vége? Egymáséi lesznek. Ez ma már csak az operettekben történik. Valószínűbb történetet kérünk.

3. *Nagy magyar télben picike tüzek: bennetek bízom* ... jelige. Könnyezik a huszár. Elbeszélés. Háborús történet, amelyet száz és ezer változatban jobban megírtak már. Sok nemes és mély érzés van írásodban, de hiányzik a kidolgozásnak az a virtuozitása, a cselekményeknek az a fordulatossága, amely a történetet érdekessé tehetné.

4. *Oroszország* ... jelige. Elbeszélés a fogolytáborból. Kissé vakmerő dolog egy darab életet adni a magyar hadifoglyokról személyes tapasztalatok híján. A foglyok viszontagságos életének leírása csak úgy lehet érdekes, ha személyes élményeken alapszik. Olvasd el Markovics Rodion „Szibériai garnizón", Grób Imre „Hét évig Szibériában, a krasznajorszki pokolban", vagy Dr. Munk Artur: „A nagy káder" c. könyvét és nem fogsz reánk megneheztelni, ha nem közöljük és nem jutalmazzuk fantáziából kapott, de fantáziamentes elbeszéléseidet.

5. *Ridentem dicere verum* ... jelige. Természetrajz óra. Humoreszk. Itt-ott jót nevettünk egészséges humorodon, de pardon ... ilyen modorban nem ildomos a tanárt kipellengérezni. Az a természetrajz-tanár, aki a „diri" asszisztálása mellett nem ismeri meg a nagy fakopáncsot, semmiesetre sem kap a főigazgatótól dícsérő elismerést. Majd ha messze mögötted lesz az iskola, sokkal szelídebb, igazságosabb és szeretetteljesebb humorral fogod „kivégezni" tanáraidat.

6. *Vörös napok* ... jelige. Szomorú történet. Úgylátszik, megbántad, hogy humo-

rizáltál, (mert írásodról látom, hogy előbbi humoreszknek is te vagy a szerzője) és egy nagyon szomorú kommunista-történettel búsítod lelkünket. Az erkölcsi tanulság eléggé kézenfekvő, de hiányzik az előbbi elbeszélés lendülete.

7. *Hadak útján.* Lángoló magyar megnyilatkozás II. Rákóczi Ferenc mellett; a történelemtanár talán jelest is adna a dolgozatodra, de éppen csak egy intelligens fiú tanulmányokon alapuló dolgozata és nem az, amit mi történeti elbeszélésnek tartunk.

8. *Mikor a csukák ugrálnak.* Humoreszk. Mi ebben a humor? Szellemtelen történet, két minden szellemesség híján levő csukáról.

9. *A hős.* Jelige: Erdély. Riporttávirat egy bányaszerencsétlenségről. E fiúból ujságíró lesz, akárki meglássa. A telegrammstílusban leadott riport azonban nem elbeszélés.

10. *Tavasz az őszben.* Jelige: Fiatalság. Azt írod: „pályázatukra vagyok bátor beküldeni egy kis féremunkát.'' Igazad van, magad ítélkeztél!

Költemények:

1. *Imádság.* Jelige: Szeretet. Az anyáért való ima a legnemesebb lelki felbuzdulás. Jó fiú lehetsz, áldjon meg az Isten. A szavakat és kifejezési formákat nagyon keresed még. A verstechnika is fogyatékos. De ezek olyan apró hibák, amelyek könnyen korrigálhatók.

2. *A balga.* Jelige: A nagy világ. Mi az, hogy ilyen sötéten látod az életet? „A földi élet egy gyötrő álom, egy kínos lét s keserves végzet'' — írod. Mi lesz velünk, ha ilyen fekete gondolatok ütnek tanyát az ifjak lelkében? Mit szóljunk mi, akik tényleg a pokol mélységeit láttuk örvényleni lábunk alatt és mégis fölvettük mindig újra a harcot és égett lelkünkben Madách optimizmusa: „Ember küzdj és bízva bízzál?! De nem ez az, amiért félretesszük versedet. Sötét gondolatokat is lehet nagyszerűen megírni. De nálad éppen a megírás körül van a hiba.

3. *Szélben, viharban.* P. P. M. Édes gyermekem, te egyelőre csak olvasd a szép magyar verseket, hiszen olyan fiatal vagy még, nagyon is ráérsz még a versírás nagy feladatára vállalkozni.

4. *Ne félj.* Jelige: Őszi rózsa. Őszinte, megkapó istenhit versed alaphangja. Érzéseid az Isten közelébe emelnek, de a kifejezési formák még a földön bicegnek.

5. *Nyomok.* A közölhetőség mértékét nem üti meg ugyan még, de figyelemreméltó indulás. A költemény befejező strófáját, amelyben bizonyos életbölcsesség rejlik, ide is iktatjuk:

Események? Csupa nyomok,
Mik a sáros úton állnak.
S aztán jön egyréteg homok
S a kis, szürke életnyomok
Tavaszkor... mind szertemállnak.

6. *Új erősség.* A miskolci ev. tanítóképző felavatásán. A gondolatok nemessége nem tudja ellensúlyozni az alkalomízűség bombasztjait és vakolatlanságát.

7., 8., 9. *Magyar imádság. A vándor szerencséje. Petőfi.* Három vers, még pedig igen hosszú vers egy szerzőtől. Kritika helyett a Petőfi című versnek négy sorát írjuk ide:

„Ki csak ránézett a Nagy Alföldre
S mindjárt át szerkesztette azt versre,
Verse pontos rajzszerűen készült
E költőbe nagy tudás szellem ült.''

Óh borzalom! A költészet és Petőfi szelleme neked mindörökre „terra incognita'' marad.

10. *Magyarok a Mennyországban.* Jelige: Turul. Versedben magyar szív és magyar érzés lángol. Meghatva olvastuk szép soraidat. Meglepően könnyed a verselési készséged. Eltekintve egy-egy fülsértő szótól (nyafog) és egy ténybeli tévedéstől (a csehek nem lantot pengetnek, hanem „rezes''-

hangszerrel hódolnak nemzeti „művészetüknek''!) költeményed oroszlánkörmöket mutat. Talán ... egy-egy érzésnek nagyobb lendületet adandó, itt-ott belejavíthattunk volna soraidba, — de nem tesszük. Így is kedves, értékes darabja marad magyar ifjúsági költészetünknek. A verset lapunk e számában leközöljük és meleg szeretettel buzdítunk további munkálkodásra.

Novellapályázatunk tehát meddő maradt. A beérkezett pályaművek egyike sem olyan, hogy a kitűzött jutalmat kioszthattuk volna. A verspályázatra kitűzött 10 P-s jutalmat a szerkesztőség a „Magyarok a Mennyországban'' c. versnek ítélte oda. Szerzője: *Bakos László* V. é. tanítónövendék, Miskolc, Evang. Tanítóképző.

Jelige: „Turul.''

Magyarok a Mennyországban.

— Pályadíjnyertes költemény. —

A Mennyország fényes ablakából
Néz a földre két öreg magyar,
Az egyiknek féllába hiányzik,
A másiknak kincse: béna kar.
Negyvennyolcas honvéd mind a kettő,
Bem apónak hős vitézei;
Magyarország felé néznek hosszan
S a féllábú társát kérdezi:

„— Testvér! Mért oly szomorú most Erdély?
Mért nem szól már a havasi kürt?
Talán már a székely nép keblében
A magyar szív örökre kihült?

Keserűen szólal meg a másik:
„— Mért nem dalolnak a magyarok?
Mért?... Nézd!... Ott a Hargita tövében
Oláh pásztor furulyán nyafog!
Nézd... A marosmenti kis kocsmában
Oláh banda tivornyája szól
S a magyar szív elfojtott nótája
Sóhajtozik a keblek alól!''

S dalolni kezd a két vitéz magyar,
Felsírnak a szép magyar szavak:
„— Jaj!... Magát az eltiport magyarnak —
Szegénynek — kisírni sem szabad!''

Aztán újból kezdi a féllábú:
„— Testvér! Nézz csak a Tátra felé!
Mit keres ott idegen nép fattya?
Hiszen az a magyar nemzeté!''

„— Gyáva rablók bitorolják azt is! —
Szól a másik. — Pozsony városa
Cseh fészek lett s a magyar Turul csak
Néha-néha látogat oda!
Kassa dómján cseh varjak kárognak
S börtönben a szép magyar galamb;
Magyar nóta csak bujdosva járja,
Cseh dáridót penget ott a lant!''

S dalolni kezd a két vitéz magyar,
Felsírnak a szép magyar szavak:
„— Jaj... Magát az eltiport magyarnak —
Szegénynek — kisírni sem szabad!''

Aztán ébren végig megálmodják
A szabadság dicső harcait,
Mikor a hős Petőfi nótája
Minden magyart egy szent harcra vitt.
Újra látják magukat a tűzben
Szabadságért küzdve lelkesen;
Minden magyar szív csak azt dobogta:
Hogy a magyar csak szabad legyen!

S tovább néznek Magyarország felé,
Szívükbe vág Erdély sóhaja.
Búsan látják, hogy a Bácska földjén
Magyar búzát arat szerb kasza.
Ezer jajszó, ezer bús sóhajtás
A szemükre könnyfátyolt takar
S egymásra borulva lassan, csendben
Mennyországban sír a két magyar.

BAKOS LÁSZLÓ,
V. é. tanítónövendék,
Miskolc.

ORSZÁGOS EVANGÉLIKUS KÖNYVTÁR

FÚRJUNK—FARAGJUNK.

Rovatvezető: MICSINAY PÉTER.

Egycsöves erősítő-készülék.

A rádiókészülékek még ma is túlnyomórészben detektoros rendszerűek, azon egyszerű oknál fogva, hogy a legolcsóbbak, s jóformán semmi fenntartási költséget nem igényelnek. Azonban a vétel erőssége sokszor nem kielégítő, vagy mégis szeretnénk egy-két külföldi állomást is hallani. Ha detektoros készülékünk után az alant leírt erősítőkészüléket kapcsoljuk, a budapesti adót kisebb hangszóróval, s ha eddig gyengén hallottunk valami külföldi állomást, fejhallgatón jól élvezhetően fogjuk hallani. Jegyezzük még meg, hogy egy detektoros készülék, összekapcsolva egy egycsöves erősítővel, erősebben szól, mint egy egycsöves rádiókészülék, azonkívül pedig hangja szebb és tisztább.

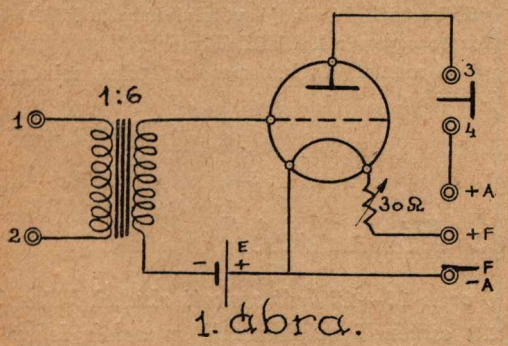

1. ábra.

1. ábrán láthatjátok az elvi kapcsolást, úgy-e milyen kevés alkatrész kell a megépítéshez? Kell egy ú. n. alacsonyfrekvenciájú transzformátor 1:6 áttétellel, egy 30 ohmos fűtőellenállás, négy lámpahüvely, 8 banánhüvely, egy rádiócső, doboz, s természetesen telepek. Ha leküzdöttük anyagi nehézségeinket, s sikerült az alkatrészeket beszereznünk, hozzákezdhetünk az építéshez.

Egy körülbelül 14×18 cm-es nagyságú keményfalapra fogjuk a készüléket szerelni. Ezt persze lehetne keménygummiból is készíteni, de így olcsóbb és a célnak teljesen megfelelő lesz. Kirajzoljátok az alkatrészek helyét és a felső baloldalon egy 3.5 cm átmérőjű kört kifűrészeltek lombfűrésszel. Egy 5×5 cm nagyságú keménygummilapocskába a rádiócső dugaszainak megfelelően lyukakat fúrunk, beleerősítjük a lámpahüvelyeket, s az előbb kivágott lyuk alá csavarjuk fel. Így a csőaljzatot is megtakarítottuk.

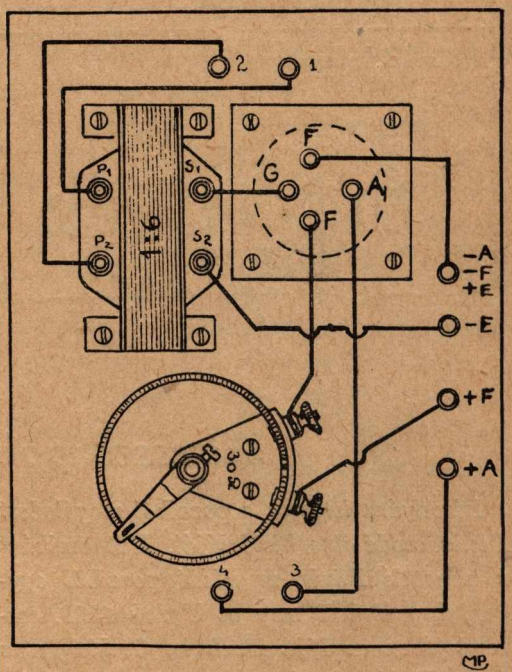

2. ábra.

A 2. ábrán a szerelési lapot a hátsó oldaláról nézve láthatjátok. Az előbb említett környílást szakgatott vonal ábrázolja, mert a gummilapocska elfedi a nyílást.

A rádiócsövön négy dugasz van, ennek kell négy lámpahüvelyt beleerősíteni a keménygummilapocskába. Az a dugasz, amely legtávolabb esik a cső középpontjától, az a cső anód-

lemeze (ez kötendő a fejhallgató, vagy hangszóró egyik pólusához). Ezzel szemben van a rács, a másik két dugasz, amely az előbb említettekre keresztben áll, a cső izzószálával van összekötve. A 2. ábrán az anódlemez „A''-val, a rács „G''-vel, a fűtőszál „F''-el van jelölve. A bekapcsolásnál vegyétek figyelembe az egycsöves készüléknél (szeptemberi szám) elmondott óvószabályokat, nehogy a cső kiégjen.

Felcsavarjátok a transzformátort, a szekundér oldalával a csőaljzat felé fordítva (S_1, S_2), a fűtőellenállást, s az ábrán látható módon elkészítitek az összeköttetéseket. Ezután beleerősítitek a hozzáillő dobozba, vagy csináltok a négy sarkán négy lábacskát, ekkor a doboz el is maradhat.

Telepeknek szükségünk van egy 4 voltos izzító-akkumulátorra, egy anódtelepre, ami legalább 60 voltos legyen, de még jobb, ha 90 voltos, és egy zseblámpa-elemre. Ezeknek összekötési módját tisztán kivehetitek a 3. ábrából.

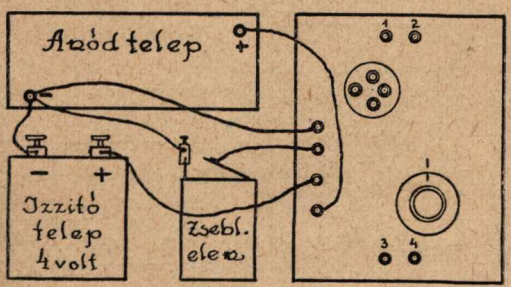

3. ábra.

Döntsünk még a rádiócső felett. Ide minden „alacsonyfrekvenciás erősítő'' elnevezésű cső felel meg. Akinek nincs még csöve régebbi készülékéből, ajánlom, hogy Vatea gyártmányú csövet vegyen, mert egyrészt kifogástalan s másrészt magyar gyártmány. Egyébként bármiféle jó gyártmányú cső megfelel. A Vatea-gyár új kolloidcsövei közül a UX406, vagy a LX406 kitünően megfelel, ez utóbbi azonban magasabb anódfeszültséget kíván.

A detektoros készüléket a következőképpen kapcsoljátok össze az erősítő készülékkel: a detektoros azon két hüvelyét, ahová azelőtt a fejhallgatót kapcsoltátok, két dróttal belevezetitek az erősítő 1-es és 2-es hüvelyébe, a fejhallgatót, vagy hangszórót a 3 és 4-el jelzett hüvelyekbe kapcsoljátok. A telepek bekapcsolása után a készülék működésre kész; az izzító ellenállással beállítjátok a megfelelő hangerőt. Aki külföldi állomást is fogott detektoros készülékével, ugyanazon a helyen, ahol eddig találta, ugyanott megtalálja, csak sokkal erősebben.

Akik a novemberi számban közölt detektoros készüléket elkészítették, azok különösen jó használ fogják venni az erősítőnek, mert az a készülék, csak kicsit jó vételviszonyok között is hozott egy pár külföldi állomást.

Jó munkát és kellemes ünnepeket mindnyájatoknak.

Micsinay Péter

Kisasszonyok és Fiatalurak!

Bizonyára ismerik a poraiból megéledett Főnix csodálatos históriáját. Hát amiként a mesebeli Főnix megéledt poraiból egykor, úgy éledett meg az Úrnak 1928. esztendejében az Ifjú Évek is. Csakhogy az ő megéledése kevésbbé csodálatos, sőt inkább az volt a csodálatos, hogy ilyen sokára éledett csak meg. Képzeljük el, hogy olyan soká való alvása miatt mennyi időt mulasztott el az ébrenlét drága esztendeiből. Képzeljük el, hogy feléledése után mennyi időnek kell eltelnie, hogy teljesen erejénél legyen. Hiszen még Cinóbert is nehezen lehet életre öntözni reggel, pedig ő csak 10—12 órát szokott aludni, hát még 10 esztendő multán milyen nehéz lehet a megéledés! Azonban, az érthető, hogy az Ifjú Évek sokáig aludt. Mert nem olyan természetes, csendes, pihentető álom volt ez, hanem kábult, nyugtalan, tele véres álmodásokkal. Lázas álom volt, a nagybeteg álma, a sebesült álma. Akkor sebesült meg, amikor olyan olcsón osztották a sebeket s amikor olyan sok minden elveszett.

Diákok és Diákkiszasszonyok! Elődeik, a régi olvasók, bajuszos nagy urak lettek már, vagy édesanyák azóta, akiknek ifjú éveik már elmúlóban vannak. De kénytelen

vagyok azt is tudatni, hogy nem mind lettek bajuszos nagy urak, akik azok lehettek volna. Mert még alig pehelyzett a bajuszuk, feltették őket virágos katonavonatokra, elvitték őket vérvirágos csatamezőkre, kit Orosz-Lengyelországba, kit Macedóniába, kit a Doberdóra és most ott nyugosznak idegen földön, virágos közössírban. Kénytelen vagyok azt is tudatni, hogy akkor a kiadóhivatalnak nehezebb volt a dolga, mert nem lehetett úgy címezni az Ifjú Éveket, hogy: Vallástanár úrnak Debrecen, vagy Pécs és odaírni, hogy Kedves Vallástanár úr, szíveskedjék ezt kiosztani hűséges olvasóinknak, hanem bizony oda kellett írni, hogy Nagyságos Zászlós Úrnak a fronton, 137. tábori posta. Mert megírta a nagyságos zászlós úr, hogy Kedves Szerkesztő Úr, tessék ezentúl a lapot erre a címre küldeni, mert jólesik néha, amikor az oroszok nem lövöldöznek, elolvasgatni.

Hölgyeim és Uraim! Maguk még nagyon kis gyerekek voltak akkor, vagy még nem is voltak, — neked is szól te pernahajder, akinek a szájában olyan rosszul áll a cigaretta — de tegyék meg nekem mégis azt a szívességet, hogy gondoljanak most nemesen érző szívvel azokra, akikről szó esett. Tegyék meg ezt az én kedvemért, aki könnyezni kezdtem, midőn a fentebbi sorokat írtam. Csak úgy jöttek az emlékezés során, nem akartam őket megidézni. És bocsássanak meg, hogy így komolyra fordult a levelem, melyet nem akartam szomorú mederbe vinni . . .

Hol is hagytuk el? Ja, a Főnixnél. Hát igen én nem tudom, hogy annak a bizonyos Főnixnek volt-e szüksége megéledése után valami időre, hogy rendbeszedje fáradt szárnyait, mert — bevallom őszintén — azon az órán, amikor erről szó volt, éppen hiányoztam. De azt tudom, hogy az Ifjú Éveknek nagy szüksége van ilyen szárnypróbálgató időre. Nem panaszkodhatunk, ez az idő szépen telik is. Haladgatunk, haladgatunk csendesen. Önök szívesen fogadtak, amikor tavaly megindultunk és minél jobban múlik az idő, annál jobban megszeretnek. Ezt nem a hozzánk érkezett levelekből állapítjuk meg csupán, amelyekben elismerésüket, méltóztatnak kifejezni, hanem főleg abból a feltámadt haragból, mely veszedelmes felhőket gyüjtött fölénk most, mikor az ötödik szám olyan sokat késett. Én azalatt a tíz nap alatt, míg ez az adósság nyomta a szívemet, bizony nem mertem kimozdulni a házamból, mert ebben a nagy városban sosem tudhatom, mikor kólintanak hátulról főbe a haragos előfizetők. Szóval több jel van arra vonatkozólag, hogy az Ifjú Évek új gárdája lelkesedésben és szeretetben nem marad mögötte annak a réginek, amely az első meg alapításnál szerepelt.

Így hát, a szárnypróbálgatási idő hála Istennek jó mederben lévén, a magam részéről elérkezettnek látom az időt arra, hogy egy nagy hiányosságon enyhítsek. Ezért vettem kezembe a pennát, hogy megírjam most első levelemet. Ez a hiányosság pedig nem más, mint annak a közvetlen kapcsolatnak, annak az őszinteségnek a távolmaradása, amely feltétlenül szükséges, hogy egészen jó legyen a lapunk. Hát Laura, Jolán, Klári, hát Pista, Dezső, Palkó! elő azzal a kiszáradt kalamárissal.

Mert velem úgysem lehet elhitetni, hogy semmi kifogás vagy kívánni való nem volna velünk szemben. Én is voltam régen az Ifjú Évek olvasója kérem szépen, engem nem lehet félrevezetni! Tessék csak egészen őszintén megírni mindent. Mert hiszen az lesz csak az ideális állapot, ha az Ifjú Éveket együtt szerkesztjük. Mi és Önök, vagy ha így jobb: Önök és mi.

Íme én ezennel kiadom a jelszót: Szerkesszünk együtt! Sajnos tovább most nem is folytathatom, mert a főszerkesztő úr nem adott több helyet. De megígérte, hogy

ha sikerül valami okos dolgot írni, ezentúl is közöl egy-egy levelet tőlem Kentekhez, mélyen tisztelt Olvasóink.

S ami most jön, azt ne tessék megmondani a főszerkesztő úrnak. Én vele magánérintkezésben elég jó viszonyban vagyok, annak dacára, hogy amikor ő már írója volt az Ifjú Éveknek, én még csak olvasója voltam. Így reménylem kivívni azt, hogy necsak az én levelemet közölje, de az olvasókét is. Kezdjünk tehát levelezést! Mindenféléről, de különösen arról, hogy milyen legyen az Ifjú Évek. Mi legyen benne, mi ne legyen benne? Hogyan lehetne mindjobban tökéletesíteni? És a többi. Mind olyan kérdések, melyek közösen érdekelnek mindnyájunkat.

Reménylem, meg tetszett érteni. Azt akarom, hogy lapunk az ifjúság szívével egészen összeforrjon, mert csak így fogja, minden erejét kifejtve, sikerrel teljesíteni nagy hivatását.

De zárom levelem. Az ismerősöket köszöntve és kedves karácsonyi ünnepeket kívánva, mindenkit szívesen üdvözöl

RUTTKAY-MIKLIAN GYULA.

Magyar diákok a megszállt területeken.

A trianoni békeszerződésben igen „megható'' rendelkezések vannak a nemzeti kisebbségek (magyarok, németek), jogairól, de a „hódítóknak'' eszükágában sincsen ezeket a papírosrendelkezéseket betartani. Hiába fordulnak a kisebbségek panaszaikkal a genfi népszövetséghez, ez az egyesülés csak a „győzők'' érdekeit védi, akik sovén elfogultságukban mindent legázolnak, ami nemzeti érdekeiknek meg nem felel. Rémregénybe illő eseteket tudnánk felsorolni. Ebben a kis cikkben iskolákról és diákokról lesz szó, helyek és nevek megemlítése nélkül, nehogy vasbilincset verjenek azok kezére, akik bilincsekben járnak.

*

A megszállt területek tanügyi bölcseinek első nagy intézkedése a felekezeti és magánjellegű iskolák megszüntetése volt. Az oktatást az egész vonalon államosították, mivelhogy a békediktátum ezt mondja: ... „az utódállamokban a nemzetiségi és felekezeti kisebbségeknek jogukban áll iskolákat alapítani és fenntartani.'' Vannak ugyan kisebbségi elemi és középiskolák is — milyen szépen fest ez kifelé —, de nem sok a köszönet bennük, mert a tantárgyak felét itt is államnyelven tanítják. És azután nagyban dívik ezeken a területeken az ú. n. „névvegyelemzés''. Az apa neve mondjuk Szalma Mihály, az anyáé Benesik Karola, a gyermek már nem járhat magyar iskolába, mivel az anya „szláv'' származású, nem is beszélve arról az esetről, ha a csak magyarul beszélő apának szláv, vagy oláh hangzású a neve. A Schneiderek és Schusterek pedig százszor magyarnak vallhatják magukat, ha német iskolák nincsenek a közelükben, csak államnyelvű iskolába járhatnak.

*

Beállít hozzám egy jóvágású magyar földmíves. Mutat egy levelet, iskolás fiától kapta. De nem tudja elolvasni, pedig nem írástudatlan. Átfutom a levelet. A gyermek magyarul ír, de cirill betükkel, mivel a szláv iskolában a latin betűvetésre már nem tanították. Előáll tehát az a helyzet, hogy szülő és gyermek egymás levelét nem tudja elolvasni.

*

A tanfelügyelők szorgalmasan látogatják az iskolákat, de tevékenységük csaknem kizárólag abban merül ki, hogy „érzelmi próbákat'' rendeznek. Egy általam is jól ismert kisleánytól a tanfelügyelő ezt

kérdezte: „Minek vallod magad, mi az anyanyelved?'' „Magyar!'' — válaszolta a gyermek egészen ártatlanul és természetesen. A tanfelügyelő vasvillaszemekkel nézett a tanítóra. És mit csinál ilyenkor az értelmes tanító? A tanfelügyelő eltávozása után a gyermeket véresre verte.

*

Ugyanez az eset ismétlődött a fiúgimnáziumban. Itt maga a tanár tartotta szükségesnek az érzelmi próbát. Csakúgy halkan és „ártatlanul'' vetette oda az egyik diáknak: „Szereted-e a hazát!'' Nagy diák volt, önérzetesen és egyenesen válaszolt: „Szeretem anyámat, de hazámért még az édesanyámat is feláldoznám.'' A tanár nem is kérdezte, hogy az új, vagy a régi hazára gondol-e a diák, hiszen magyar gyermek volt és olyan közelfekvő a gondolat... Saját osztálytársaival verette meg és kicsapatta az iskolából. A fiú ma is az utcán lézeng egy kettétört életpálya minden keserűségével szívében.

*

Egy negyedikes gimnazistát azért kergettek majdnem az öngyilkosságba, mert egy erőszakkal a magyar diákokra kényszerített államnyelvű és magyargyalázó diáklapot a folyosón összetépett.

*

Szegény magyar mártírdiákok az iskola falai között még önképzőköri tevékenységet sem fejthetnek ki. De azért hatalmasan lobog bennük a láng és mint a csittvári krónika hősei, sötét este magánházaknál gyülekeznek össze és végzik az önképzést. Magam is gyakran köztük voltam és irányítottam őket. Magasztos pillanatok voltak és minden alkalommal azzal az érzéssel távoztam körükből, hogy nem veszhet el az a nép, amelynek még a számkivetésben is ilyen fiai vannak.

*

Magyar tanító és tanárképzés nincs. Csonkamagyarországról pedig tanerőket nem engednek be. Az öreg magyar tanerők sorba kidőlnek. A tanító- és tanárhiány ijesztő arányokat öltött. Ezt a veszedelmet elhárítandó ott, ahol én éltem, megmozgattuk a magyar társadalmat és tekintélyes összeget gyüjtöttünk. Ezt a pénzt tanító- és tanárjelöltek ösztöndíjazására fordítottuk és buzdítottuk az ifjakat, hogy belföldi tanító- és tanárképzőkbe iratkozzanak. Az ösztöndíj fejében arra kötelezték őket, hogy magyar nyelvi és irodalmi ismereteiket magánúton sajátítsák el. Az egyik tanítóképezdében 10, a másikban 4, a harmadikban három növendékünk volt, azonkívül 9 tanárjelöltet támogattunk. Az egyik intézetben megtudták, hogy a gyermekek a magyar társadalom pénzén tanulnak és valamennyit... elbuktatták!

*

Közvetlen távozásom előtt a trianoni szerződés nagyobb dicsőségére 100 magyar tanerőt bocsátottak el indokolás és nyugdíj nélkül. Mi lesz ilyen körülmények között a magyar diákságból. Ma már csaknem kizárólag a szülők gondolkozásának és lelkületének miként jétől függ, magyar marad-e az a gyermek, avagy a hódítók közé olvad.

*

Tengersok emlék, szomorú emlékek, amelyek közül egy csokorra valót a Csonka haza diákjainak felkínálok, hogy tanuljanak meg hazát szeretni és a magyar jövendőért dolgozni. Mert ha az a magyar vértanudiák jól-rosszul el is végzi a megszállók között tanulmányait, elhelyezkedni, kenyérhez jutni nem igen tud, mert új hazájáért szabad véreznie, szabad adóterheket viselnie, de nem szabad ott emberi életet élnie!

*

HIREINK

A budapesti ev. leánykollégium Ifjúsági Gyámintézete e tanévben a megnyitó gyűlésen kívül két összejövetelt tartott. Az elsőn a reformáció emlékének áldoztunk, a másodikon az ádventi időszak beköszöntése alkalmával az ádventi gondolatot emeltük ki. Az összejöveteleken, dolgozattal: Trautmann Emmi VII., Kendeh Sára VII., Liedemann Éva VII., Gera Rózsi VII., Petrik Márta IV.; szavalattal: Pap Edit V., Gera Rózsi VII., Schindler Lujza VIa, Szücs Magda V., Déry Márta III.; zeneszámmal: Csegezy Emma VII. és Bastir Mária VII. tanulók működtek közre.

Az iskola reformációi ünnepélyét ugyancsak a Gyámintézet rendezte. Ezen a nyilvános ünnepélyen Vidovszky Kálmán vallástanár tartott előadást, Liedemann Éva Luther családi életéről olvasott fel. Szerepelt még az iskola énekkara, Trautmann Emmi, Krempe Éva, Kiltz Erzsi és Gera Rózsi ifj. elnök.

A Leánykollégium felső tagozatának önképzőköre az alakuló gyülésen kívül két rendkívüli és három rendes gyülést tartott. Az 1. rendkívüli gyűlést szeptember hó 28-án tartottuk az alsó tagozattal közösen. A két ifj. elnök székfoglaló beszéde után Dr. Böhm Dezső igazgató szólt az ifjúsághoz. A műsort szavalatok és zeneszámok tették változatossá. Az aradi vértanuk emlékére okt. hó 5-én tartottunk nyilvános ünnepélyt, szintén az alsó tagozattal közösen. Az ünnepi beszédet Klaniczay Magda VII. mondta. A dolgozat pályázat útján készült. A műsort ünnepélyessé tették szavalatok és zeneszámok. Az iskola énekkara is három énekszámmal vett részt az ünnepélyen. Az 1. rendes gyűlést okt. hó 8-án tartottuk meg. A műsorunk Heintz Erzsébet VII., „Fóti dal'' és Kuffler Vera tov. képzős „Bessenyei—Hunyadi'' című dolgozatok köré csoportosult. A gyülésen Landgraf Ilus V. nyári élményekről számolt be s Herramhof Amália VII. vetítettképes előadást tartott nyári útjáról, Délnémetországról. A 2. rendes gyülést november hó 9-én tartottuk. A gyűlés főtárgyát a Margit legenda képezte. Jegyzőkönyvi dicséretet kapott Liedemann Éva VII., Vörösmarty: Szép Ilonka c. versének szavalata és Szecsődy Kató tov. képzős dolgozata Katona József: „Bánk bán'' c. drámájáról. Szép számok Kormos Magda VII. szavalata és Knopp Nóra VIa éneke. A 3. rendes gyülés tárgya a Hortobágy. Verseket szavaltak Csepely Ágnes VIb, Vass S. VIa, Szulner Zsuzsa VII., Adler Edit VII. és Szücs Magda V. Mind szépen sikerült szavalat volt. Liedemann Éva VII. vetítettképek segítségével ismertette a Hortobágyot földrajzi, néprajzi és költészete szempontjából. Heintz Erzsébet VII. és Pap Edit VII. dolgozatokkal, Varga Teréz V. és Biewald Hilda zeneszámokkal szerepeltek. Önképzőkörünk karácsony előtt még egy gyülést fog tartani, melyet testvéreinknek, a finneknek szentel.

Liedemann Éva

IFJÚ ÉVEK. Ifjúsági folyóirat. Alapította: **Algöver Andor.**

Felelős szerkesztő és kiadó: **RUTTKAY-MIKLIAN GYULA.**

Főszerkesztő: **SZÁNTÓ RÓBERT.**

Szerkesztőbizottság: Dr. Böhm Dezső, Dendely Károly, Gaál József, Dr. Gaudy László, Geyer Zoltán, vitéz Dr. Kendeh—Kirchknopf Gusztáv, Kirner Gusztáv, Korim Kálmán, Lamnek Vilmos, Lehoczky Egyed, vitéz Magassy Sándor, Máczay Lajos, Micsinay Péter, Dr. Oravecz Ödön, Pap Ferenc, Dr. Remport Elek, Dr. Szigethy Lajos, Szlovák Miklós, Szuchovszky Gyula, Dr. Szuchovszky Lajos, Dr. Zelenka Margit.

Lapunk minden hó közepén és végén jelenik meg a tanév folyamán.

Előfizetési ára egy évre **4** pengő, egyes szám ára **30** fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Deák-tér 4, II. emelet.

Nyomatott Ifj. Kellner Ernő könyvnyomdájában, Budapest, V., Csáky-utca 10. — 71979

A „Bajtárs Alap'' jelentése. A „B. A.'' ezidei működését 1929 okt. 5-én kezdte meg, t. i. ekkor tartotta alakuló gyűlését, amelyen megválasztotta a tisztikart.

Elnök: Krempe Éva VII. koll.

Pénztáros: Gera Rózsa VII. koll.

Jegyző: Kachelmann Márta VII. koll. és minden osztályból 2—2 bajtársgyüjtő.

A második gyűlésünket okt. 19-én tartottuk. Itt számoltak le a szept. havi gyüjtés eredményéről: 88.65 P. Ebből az összegből segélyeztük a tandíjmentességet kért, de nem kapott tanulókat.

A harmadik gyűlésünk november 9-én volt. A bevétel 87.81 P.

Nov. 23-án tartottuk a már hagyományos tombola délutánunkat, mely igazán nagyszerűen sikerült. A tombolatárgyakat buzgó tagok hozták. A jegyek is nagyszámmal fogytak el.

Most dec. 7-én volt a negyedik gyűlésünk, melyen a gyüjtők a november havi gyüjtésről és a tombola bevételről számoltak be. 72.32 P a havi bevétel és 141.8 P a tiszta tombola-nyereség. Ezt az utóbbi összeget a szegény gyermekek karácsonyára szántuk.

Most pedig szorgalmasan készülünk december 21-re, mikor is a szegény gyermekeket fogjuk megvendégelni.

Krempe Éva
ifj. elnök.

Az 5. számban közölt keresztrejtvény helyes megfejtése:

■	■	■	1 e	2 p	3 e	■	■	■	4 a	5 i	6 r	■	■	■
■	■	7 e	r	a	t	8 o	■	9 a	l	l	u	10 h	■	■
■	11 a	r	a	d	i	v	12 é	r	t	a	n	u	13 k	■
14 ó	z	d	■	■	15 k	o	r	s	ó	■	■	16 s	r	17 a
18 a	t	ő	■	■	19 e	d	v	i	n	■	■	20 v	é	r
21 k	i	m	22 a	23 r	t	a	■	24 n	a	25 g	26 y	é	t	ű
■	27 z	e	n	i	t	■	31 g	■	28 i	l	o	t	a	■
■	■	29 l	o	d	■	32 p	é	p	■	30 a	r	i	■	■
■	33 a	l	l	a	34 h	■	p	■	35 b	u	k	s	36 i	■
37 é	v	e	i	r	ő	38 l	■	39 r	i	b	i	z	k	40 e
41 t	é	t	■	■	42 s	e	43 r	é	b	■	■	44 u	r	i
45 i	n	t	■	■	46 e	n	y	h	e	■	■	47 n	e	l
■	48 a	n	49 y	50 a	i	s	z	e	r	51 e	52 t	e	t	■
■	■	53 e	b	e	n	e	■	54 f	a	l	a	t	■	■
■	■	■	55 l	a	r	■	■	■	56 h	i	s	■	■	■

A keresztrejtvényt helyesen megfejtették hetvenhárman. Sorshúzás útján a könyvjutalmat Izráel István rg. VIII. o. t. Aszód, nyerte.

Az IFJÚ ÉVEK SZERKESZTŐSÉGE 1930. február 1-én, szombaton és február 2-án, vasárnap

IFJÚSÁGI ÖSSZEJÖVETELT

rendez Budapesten. Erre az összejövetelre úgy budapesti, mint vidéki olvasóinkat s általában az érdeklődő ifjúságot már most meghívjuk. — Kedvezményes vasúti jegyről gondoskodunk. — A vidékieket szállásra és étkezésre vendégül fogadjuk.

Érdeklődéssel forduljatok a szerkesztőséghez. Részletes program a január 15-i számban.

KÉSZÜLJETEK!

Nyomatott ifj. Kellner Ernő könyvnyomdájában Budapest, V., Csáky-utca 10. — 71979